

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-465/11

Forposta SA

ir

ABC Direct Contact sp. z o.o.

prieš

Poczta Polska SA

(*Krajowa Izba Odwoławcza* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Direktyva 2004/18/EB — 45 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos d punktas — Direktyva 2004/17/EB — 53 straipsnio 3 dalis ir 54 straipsnio 4 dalis — Viešieji pirkimai — Pašto paslaugų sektorius — Pašalinimo iš sutarties sudarymo procedūros kriterijai — Sunkus profesinis nusižengimas — Viešojo intereso apsauga — Sąžiningos konkurencijos išsaugojimas“

Santrauka – 2012 m. gruodžio 13 d. Teisingumo Teismo (trečioji kolegija) sprendimas

1. *Prejudiciniai klausimai — Kreipimasis į Teisingumo Teismą — Nacionalinis teismas pagal SESV 267 straipsnį — Sąvoka — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija, turinti priimti teismo pobūdžio sprendimą — „Krajowa Izba Odwoławcza“ (Nacionalinė apeliacinė taryba) — Įtraukimas*

(*SESV 267 straipsnis*)

2. *Teisės aktų derinimas — Viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarka — Direktyva 2004/18 — Sutarčių sudarymas — Neleidimo dalyvauti viešajame pirkime pagrindai — Sunkus profesinis nusižengimas — Sąvoka — Aiškinimas — Nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatoma sąvoka, grindžiama aplinkybėmis, už kurias atsako ūkio subjektas — Netaikymas — Perkančiosios organizacijos pareiga kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti tariamai neteisėtą veiką*

(*Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18 45 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos d punktas*)

3. *Teisės aktų derinimas — Viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarka — Direktyva 2004/18 — Sutarčių sudarymas — Neleidimo dalyvauti viešajame pirkime pagrindai — Direktyvos 45 straipsnio 2 dalyje pateikto sąrašo baigtinumas — Valstybių narių teisė numatyti kitas pašalinimo priemones — Sąlygos*

(*Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18 45 straipsnio 2 dalis*)

4. *Prejudiciniai klausimai — Aiškinimas — Aiškinamųjų sprendimų poveikis laiko atžvilgiu — Galiojimas atgaline data — Ribos — Teisinis saugumas — Teisingumo Teismo diskrecija*

(SESV 267 straipsnis)

5. *Prejudiciniai klausimai — Aiškinimas — Aiškinamųjų sprendimų poveikis laiko atžvilgiu — Galiojimas atgaline data — Teisingumo Teismo nustatytas apribojimas — Sąlygos — Sprendimo finansinių pasekmių reikšmė su juo susijusiai valstybei narei — Nelemiamas kriterijus*

(SESV 267 straipsnis)

1. Siekdamas nustatyti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi institucija yra „teismas“ pagal SESV 267 straipsnį, o tai yra vien Sąjungos teisės klausimas, Teisingumo Teismas atsižvelgia į aplinkybių visumą, t. y., teisinę institucijos pagrindą, ar ji yra nuolatinė, ar jos jurisdikcija yra privaloma, ar procesas šioje institucijoje pagrįstas rungtimosi principu, ar ji taiko teisės normas ir yra nepriklausoma.

Šiuo klausimu *Krajowa Izba Odwoławcza*, t. y. pagal Lenkijos viešųjų pirkimų įstatymą įsteigta institucija, kuriai priklauso išimtinė kompetencija pirmąja instancija nagrinėti tarp ūkio subjektų ir perkančiųjų organizacijų kilusius ginčus, vykdydama šio įstatymo nuostatose numatytus įgaliojimus, yra teismas, kaip jis suprantamas pagal SESV 267 straipsnį. Tai, kad šiai institucijai pagal kitas teisės nuostatas galbūt priskiriamos patariamąsios funkcijos, nagrinėjamu atveju reikšmės neturi.

(žr. 17, 18 punktus)

2. Direktyvos 2004/18 dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo 45 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos d punktą reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, jog sunkus profesinis nusižengimas, už kurį nagrinėjamas ūkio subjektas automatiškai pašalinamas iš vykstančios viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros, padaromas, jeigu dėl aplinkybių, už kurias atsako šis ūkio subjektas, perkančioji organizacija nutraukė ankstesnę su juo sudarytą viešojo pirkimo sutartį ar jos atsisakė, arba ją atšaukė, jeigu sutartis buvo nutraukta, jos atsisakyta ar ji buvo atšaukta nepraėjus trejiems metams iki vykstančios procedūros pradžios, o neįvykdytos ankstesnės viešojo pirkimo sutarties dalies vertė yra ne mažesnė kaip 5 % visos šios sutarties vertės.

„Sunkaus nusižengimo“ sąvoka turi būti suprantama kaip paprastai reiškianti atitinkamo ūkio subjekto elgesį, kuris byloja piktybišką ketinimą arba tam tikro laipsnio nerūpestingumą. Bet koks netinkamas, neišbaigtas arba nekokybiškas sutarties ar jos dalies vykdymas tam tikrais atvejais gali parodyti atitinkamo ūkio subjekto ribotą profesinę kompetenciją, tačiau jis automatiškai neprilygsta sunkiam nusižengimui. Be to, norint konstatuoti, kad padarytas „sunkus nusižengimas“, iš principo reikia konkrečiai ir individualiai įvertinti atitinkamo ūkio subjekto elgesį. „Sunkaus nusižengimo“ sąvoka negali būti pakeista sąvoka „aplinkybės, už kurias atsako“ atitinkamas ūkio subjektas.

Todėl nacionalinės teisės aktais, kuriuose neapsiribojama tik įtvirtinti bendrą Direktyvos 2004/18 45 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos d punkto taikymo pagrindą, bet ir šiuo atžvilgiu perkančiosioms organizacijoms nustatomos imperatyvios sąlygos ir išvados, kurias jos savaime turi padaryti esant tam tikroms aplinkybėms, ir nepaliekama šiai perkančiajai organizacijai galimybės kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti minėto subjekto tariamai neteisėtą veiką vykdant ankstesnę sutartį, viršijama diskrecija, kurią valstybės narės turi pagal šios direktyvos 45 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą ir kuri susijusi su šios 2 dalies pirmos pastraipos d punkte numatyto pašalinimo pagrindo taikymo detalesnių sąlygų nustatymu laikantis Sąjungos teisės.

(žr. 30, 31, 33–36 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

3. Vadovaujantis Sąjungos viešųjų pirkimų teisės principais ir normomis, nepagrįsta, siekiant apsaugoti viešąjį interesą ir teisėtus perkančiųjų organizacijų interesus bei išsaugoti sąžiningą ūkio subjektų konkurenciją, kad pagal nacionalinės teisės aktus būtų reikalaujama, jog perkančioji organizacija automatiškai pašalintų ūkio subjektą iš viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros už sunkų profesinį nusižengimą, neatlikusi konkretaus ir individualaus atitinkamo ūkio subjekto elgesio įvertinimo.

Iš tikrųjų Direktyvos 2004/18 dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo 45 straipsnio 2 dalyje išsamiai išvardijami pagrindai, kuriais galima pateisinti ūkio subjekto pašalinimą iš pirkimo dėl objektyviai pagrįstų priežasčių, susijusių su jo profesinėmis savybėmis, todėl ja draudžiama valstybėms narėms jame pateiktą sąrašą papildyti kitais pašalinimo pagrindais, pagrįstais su profesinėmis savybėmis susijusiais kriterijais.

Tik tuo atveju, kai atitinkamas pašalinimo pagrindas nesusijęs su ūkio subjekto profesinėmis savybėmis ir dėl to nepatenka į šį baigtinį sąrašą, galima vertinti šio pagrindo leistinumą Sąjungos viešųjų pirkimų teisės principų ir kitų normų atžvilgiu.

(žr. 38, 39, 41 punktus ir rezoliucinės dalies 2 punktą)

4. Įgyvendindamas savo kompetenciją pagal SESV 267 straipsnį tik išimtiniais atvejais Teisingumo Teismas gali, taikydamas bendrąjį teisinio saugumo principą, kuris yra Sąjungos teisės sistemos dalis, apriboti suinteresuotųjų asmenų galimybę remtis jo išaiškinta norma, ginčijant sąžiningai nustatytus teisinius santykius. Būtina pabrėžti, kad Teisingumo Teismas tai daryti gali tik griežtai apibrėžtomis aplinkybėmis, t. y. kai dėl didelio skaičiaus teisinių santykių, sukurtų veikiant sąžiningai, remiantis teisėtai galiojančiais laikomais teisės aktais, egzistuoja neigiamų ekonominių padarinių kilimo tikimybė ir kai paaiškėja, jog asmenų ir nacionalinių valdžios institucijos buvo skatinamos imtis Sąjungos teisės neatitinkančių veiksmų dėl to, kad Sąjungos teisės normų turinys objektyviai buvo labai neaiškus, o tokį neaiškumą galėjo paskatinti kitų valstybių narių ar Europos Komisijos veiksmai.

(žr. 44, 45 punktus)

5. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 47 punktą)